

Kellelt: Rahandusministeerium, Kairi Sudakov

Tere

Edastan Rahandusministeeriumi seisukoha saneerimisseaduse muutmisvajaduse kohta. Rahandusministeeriumi hinnangul vajaksid järgmised kitsaskohad täiendavat analüüsi ja reguleerimist:

Kuritarvitused, seotud isikud:

- Seotud isikute nõuded – võiks kaaluda hääleõiguse osalist piiramist või muid meetmeid mis välistavad sellise olukorra tekkimist, kus saneerimiskava kinnitamisel on otsustav hääli seotud isikutel (lähikondsetel). Menetluse olemusest tulenevalt ei saa võlausaldajad, saneerimisnõustaja ja kohus kontrollida nõuete põhjendatust sarnaselt nagu see toimub nõuete kaitsmisel pankrotimenetluses, mistõttu võivad võlgniku ja temaga seotud isikute võimalikud näiligid nõuded tuua kaasa tegelikult võlausaldajate ebavõrdse kohtlemise või mõne muu ebasoovitava tagajärje.
- Vajalik oleks kaaluda nõuete ümberkujundamise ulatusele piirangute seadmist. Saneerimismenetluse alustamine olukorras, kus võlgnik teeb ettepaneku saneerimiskava alusel tasuda vaid üliväikese osa võlgadest, ei vasta saneerimise eesmärgile ega motiveeri võlgnikke võtma muid meetmeid ette rahaliste raskuste tekkimise vältimiseks, küll aga toob kaasa võlausaldajate õiguste tarbetu piiramise.
- Juhatusel liikme vastutust võiks täiendavalt täpsustada. Praktikas võib juhatus esitada saneerimisavalduse liiga hilja või näidata majanduslikku olukorda paremana, kui see tegelikult on, et venitada pankrotiavalduse esitamisega.
- Võlgadest vabastamise menetlus – kui võlgniku tegevust ei saa lugeda tulutoovaks tegevuseks pankrotiseaduse § 173 mõttes, võiks kaaluda tõendamiskoormuse panemist võlgnikule, kui tekib põhjendatud kahtlus, et võlgnik varjab tulusid ja/või vara. Juhul, mil võlgnik tegutseb temaga seotud äriühingutes ning võlausaldajal on alust arvata, et andmed võlgniku sissetuleku kohta on ebausaldusväärsed, on ebanõistlikult koormav jätta tõendamiskoormus võlgniku kanda.

Saneerimiskava

- Saneerimisseadus ei näe ette saneerimiskava muutmist, kuigi võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seaduse analoogia kohaldamisel on Riigikogus seda võimalikuks pidanud.^[1] Olemasolevat regulatsiooni võiks täpsustada ning tuua välja, kas ja millises ulatuses on saneerimiskava muutmine võimalik.

Menetluse kiirus ja tagajärjed

- Hetkel on võimalik sellise olukorra tekkimine, kus saneerimismenetluse alustamisest on möödunud aastaid, kuid poolleioleva vaidluse tõttu ei ole võlgnik saneerimis- või ümberkujundamiskava täitma asunud. Seaduses peaks olema nõue selle kohta, millise aja jooksul tuleb kava täitma asuda, sõltumata menetluse tegelikust seisust.
- Kui võlgnik ei suuda saneerimiskava olulises ulatuses täita, peaks olema võimalik saneerimismenetlust sellel põhjusel lõpetada, ka juhul, kui muus osas vaidlused jätkuvad ja menetlust ei ole lõpetatud muul alusel. Hetkel ei näe saneerimisseadus sellisel juhul ette võimalust võlausaldaja õiguste kaitseks.
- Kohtumenetluse venimine võib tuua kaasa olukorra, kus võlgniku tasumata kohustused suurenevad, kuid võlausaldajal puudub võimalus võla sissenõudmiseks. Kohtu tegevust (sh võimalike tähtaegu), võiks reguleerida, et suurendada õiguskindlust ja muuta menetlus võlausaldaja jaoks ettenähtavamaks. Praktikas on juhtumeid, kus ümberkujundamismenetluse ajal suureneb maksuvõlg kontrollimatult. Näiteks menetlusetapis, kus kava kinnitamist ei ole otsustatud, ei vaata kohus pankrotiavaldus läbi enne võlgade ümberkujundamise avalduse lahendamist (SanS § 11 lg 1 p 4, võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seaduse § 14 lg 2). Ka juhul, kui võlausaldaja teatab kohtule, et võlgnik ei täida kava või jooksvaid kohustusi, ei pruugi kohus kava tühistada. See võib tuua kaasa nt tagasivõitmise tähtaja möödumise.
- Menetluse tõhususe ja kiiruse huvides oleks mõistlik teha menetlusdokumendid võlausaldajale nähtavaks e-toimiku kaudu. Oluline teave jõuab hetkel võlausaldajani viivitusega.
- Täiendavat analüüsi vajaks SanS-s saneerimisnõustaja vastutuse valdkond, näiteks see kas nõustajal võiks olla pankrotiavalduse esitamise kohustus või õigus.

- Võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seadus reguleerib hagide esitamist olukorras, kus kava on kinnitatud. Tuleks täiendavalt reguleerida seda, kas enne menetluse alustamist esitatud tagasivõitmise hagi (ja ka sellega koos esitatud ühisvara jagamise hagi), võiks jätta läbivaatamata ja milline võiks olla sellisel juhul tagasivõitmise hagi esitamise tähtaeg, kui ümberkujundamise menetlus kava mittetäitmise tõttu lõpetatakse.

Maksukorralduse seaduse ja saneerimisseaduse kooskõla

- Kui võlgnik deklareerib pärast kava kinnitamist tagasiulatavalt maksukohustuse, mis muutus sissenõutavaks enne kava esitamist, ei saa tulenevalt SanS § 49 lõikest 1 selle nõude alusel pankrotiavaldust esitada. Seetõttu tuleks maksunõude puhul näha ette eraldi reegel.
- Maksukorralduse seaduse § 113 lõike 3 kohaselt tunnistab maksuhaldur maksuvõla tasumise ajatamise otsuse kehtetuks, kui maksukohustuslase suhtes algatatakse saneerimismenetlus või võlgade ümberkujundamise menetlus. Nende menetluste algatamisel ei pruugi olla vajadust maksuvõla tasumise ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamiseks. Maksu- ja Tolliametile tuleks anda kaalutusõigus otsustada maksuvõla tasumise ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamise vajaduse üle maksukohustuslase suhtes saneerimismenetluse või võlgade ümberkujundamise menetluse algatamisel. Igapäevases elus leiavad aset erinevad sündmused ja asjaolud, mis mõjutavad otseselt maksuvõla tasumise ajatamise otsuse tegemist, kuid mida veel otsuse tegemise ajal ei esinenud. Sellisteks sündmusteks on näiteks, äriühingu ühinemine ja jagunemine, maksukohustuslase surm ja maksukohustuslase suhtes pankroti väljakuulutamise. Uute asjaolude ilmnemisel, mis mõjutavad maksuvõla ajatamise lubamist või ajatatud maksuvõla ajakava kohast tasumist, on põhjendatud maksuvõla tasumise ajatamise otsuse kehtivusaja lõppemine.
- Saneerimismenetluses olevatel äriühingutel on hetkel maksukorralduse seaduse kohaselt turueelis, kuna võlad ja perioodiliste maksetega kinnitatud võlagraafikud ei ole seaduse kohaselt avalikud. Maksukohustuslaste võrdse kohtlemise ja ausa konkurentsi tagamiseks ühtsetel alustel andmete avaldamine. Saneeritud võlg võiks olla avalik ning seda võiks kuvada ka nt võlgade puudumisel tõendil.

Avalik-õiguslike juriidiliste isikute saneerimine

- Saneerimisdirektiivi 2019/1023 põhjenduspunktis 20 ja artikli 1 lõike 2 punktis öeldakse, et direktiivi kohaldamisalast on välja jäetud liikmesriigi õiguse kohased avalik-õiguslikud asutused. Justiitsministeeriumi 2018. aastal valminud ühinguõiguse analüüsi punktis 2.2.4.2.6 on välja toodud, et Eestis on õiguslikult korrektselt lahendamata avalik-õiguslike juriidiliste isikute maksejõulisuse küsimus ja võimalikust maksejõuetusest tuleneda võiv riigi vastutus. Näitena on selliseks avalik-õiguslikuks asutuseks Tagatisfond. Sõltumata direktiivis toodud seisukohtadest avalik-õiguslike isikute maksejõuetuse küsimustes, peame vajalikuks, et justiitsministeerium analüüsiks avalik-õiguslike juriidiliste isikute võimalikku maksejõuetuse teematikat täiendavalt.

Edastame lähiajal samasisulise muudatusvajadustega kirja allkirjastatuna.

Lugupidamisega

Kairi Sudakov
maksupoliitika osakond
Rahandusministeerium

[¹]Riigikohtu 08.11.2017 otsus asjas nr 2-16-10124